

กฎหมายการออกแบบผลิตภัณฑ์ - สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

1.	ข้อมูลพื้นฐาน	3
1.	กฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง.....	3
2.	อนุสัญญาระหว่างประเทศ.....	3
3.	ระบบการให้ความคุ้มครอง	3
4.	สิ่งที่ได้รับความคุ้มครอง/นิยาม	3
5.	ข้อยกเว้นของสิ่งที่ได้รับความคุ้มครอง	3
6.	สิทธิของผู้ทรงสิทธิ	4
7.	ข้อยกเว้นสิทธิของผู้ทรงสิทธิ	4
8.	อายุความคุ้มครอง	4
9.	การต่ออายุความคุ้มครอง.....	4
10.	การรักษาสิทธิ.....	4
11.	การเพิกถอนสิทธิ.....	4
12.	การโอนสิทธิ	4
13.	การอนุญาตให้ใช้สิทธิ	4
2.	ขั้นตอนการขอรับความคุ้มครอง	5
1.	การเตรียมคำขอ.....	5
2.	เอกสารที่ใช้ในการขอรับความคุ้มครอง.....	5
3.	การตรวจสอบคำขอ	5
4.	การประกาศโฆษณา	5
5.	การรับจดทะเบียน.....	5
6.	การขอถือสิทธิย้อนหลัง	6
7.	การคัดค้านโต้แย้ง	6
8.	การอุทธรณ์.....	6
9.	ค่าธรรมเนียมราชการรวมทั้งค่าบริการของสำนักงานตัวแทน.....	6
10.	ขั้นตอน/ระยะเวลา	6
3.	การบังคับใช้สิทธิ	6
1.	การกระทำที่ถือเป็นการละเมิด.....	6
2.	มาตรการในการเยียวยา	6
3.	กระบวนการ	7
4.	โทษ	7
5.	ข้อสังเกตการบังคับใช้สิทธิ เช่นในกรณีที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะ.....	7

4.	การคุ้มครอง ณ จุดนำเข้า-ส่งออก	7
5.	หน่วยงานที่รับผิดชอบ/สำนักงานตัวแทน	7
1.	หน่วยงานรับผิดชอบ	7
2.	สำนักงานตัวแทน.....	8
	ค่าบริการและค่าธรรมเนียมราชการ	11

กฎหมายการออกแบบผลิตภัณฑ์ - สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1. กฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง

กฎหมายฉบับที่ 31 ปี 2543 เกี่ยวกับแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือน ธันวาคม 2543

2. อนุสัญญาระหว่างประเทศ

2.1. ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า รวมทั้งการค้า สินค้าปลอมแปลง (พ.ศ. 2537 มาร์ราเคช) (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (1994, Marrakesh))

2.2. อนุสัญญากรุงปารีส (Paris Convention)

2.3. ข้อตกลงว่าด้วยการจัดจำพวกรูปการออกแบบผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ (Locarno Union for the International Classification of Industrial Designs)

2.4. องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization)

3. ระบบการให้ความคุ้มครอง

ใช้ระบบจดทะเบียน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ The Directorate General of Intellectual Property Right Office, กระทรวงยุติธรรม

4. สิ่งที่ได้รับการคุ้มครอง/นิยาม

แบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การสร้างสรรค์รูปร่าง โครงสร้างพื้นฐาน หรือส่วนประกอบของเส้น และ/หรือ ส่วนประกอบของสี หรือการรวมกันของสิ่งดังกล่าว ซึ่งมีความดึงดูดทางสุนทรียภาพในลักษณะ 2 หรือ 3 มิติ และสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือหัตถกรรมได้

แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคุ้มครองอันสามารถนำมาจดทะเบียนได้ จะต้อง มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความใหม่ (Novelty)

2. ไม่เคยเปิดเผยต่อสาธารณชนภายในระยะเวลา 6 เดือนก่อนวันยื่นคำขอจดทะเบียน

5. ข้อยกเว้นของสิ่งที่ได้รับการคุ้มครอง

5.1. แบบผลิตภัณฑ์ที่ขัดต่อกฎหมาย ศาสนา ศีลธรรม และความสงบเรียบร้อยของ ประเทศ

5.2. แบบผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงหน้าที่การใช้งาน (Function) วิธีการผลิต (Producing Method) วิธีการทางเทคนิค (Technical Method)

6. สิทธิของผู้ทรงสิทธิ

ผู้ทรงสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์จะได้รับความคุ้มครองนับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์

ผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสดงแบบผลิตภัณฑ์ของตน และมีสิทธิห้ามบุคคลอื่นผลิต ใช้ ขาย นำเข้า ส่งออก และแจกจ่ายแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว โดยไม่ได้รับอนุญาต

7. ข้อยกเว้นสิทธิของผู้ทรงสิทธิ

การกระทำต่อแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการศึกษาวิจัยซึ่งไม่ขัดต่อประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์ไม่ถือเป็นการกระทำละเมิด

8. อายุความคุ้มครอง

แบบผลิตภัณฑ์มีอายุความคุ้มครอง 10 ปีนับจากวันยื่นคำขอจดทะเบียน

9. การต่ออายุความคุ้มครอง

ไม่มีการต่ออายุความคุ้มครอง

10. การรักษาสิทธิ

ไม่จำเป็นต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี

11. การเพิกถอนสิทธิ

ไม่มีรายละเอียด

12. การโอนสิทธิ

ผู้ทรงสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์สามารถโอนสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ของตนได้โดยจะต้องบันทึกการโอนสิทธิต่อ The Directorate General of Intellectual Property Right Office ซึ่งในกรณีที่ไม่มีการบันทึกการโอนสิทธิดังกล่าว จะถือว่า การโอนสิทธินั้นไม่มีผลใช้บังคับ

เอกสารที่ใช้ประกอบการบันทึกดังกล่าว ได้แก่ หนังสือสัญญาโอนสิทธิซึ่งผ่านการรับรองความถูกต้องที่สถานทูตอินโดนีเซีย และเอกสารแสดงการใช้แบบผลิตภัณฑ์ (Statement of Use)

13. การอนุญาตให้ใช้สิทธิ

ผู้ทรงสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์สามารถอนุญาตให้ใช้สิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ของตนได้โดยจะต้องบันทึกการอนุญาตให้ใช้สิทธิต่อ The Directorate General of Intellectual Property Right Office ซึ่งในกรณีที่ไม่มีการบันทึกการอนุญาตให้ใช้สิทธิ จะไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอก

เอกสารที่ประกอบในการบันทึกดังกล่าว ได้แก่ สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิซึ่งผ่านการรับรองความถูกต้องจากสถานทูตอินโดนีเซีย

ทั้งนี้ประเทศอินโดนีเซียไม่มีการอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบบังคับแต่อย่างใด

2. ขั้นตอนการขอรับความคุ้มครอง

1. การเตรียมคำขอ

ผู้ออกแบบ ผู้ออกแบบร่วม (กรณีมีผู้ออกแบบตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป) ผู้รับโอนสิทธิหรือนายจ้าง มีสิทธิยื่นคำขอรับสิทธิบัตร ในกรณีที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่มีถิ่นที่อยู่ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย จะต้องแต่งตั้งตัวแทนในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อดำเนินการแทนผู้ขอฯ

2. เอกสารที่ใช้ในการขอรับความคุ้มครอง

- 2.1. ชื่อ ที่อยู่ของผู้ขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์
- 2.2. หนังสือมอบอำนาจ (ไม่ต้องมีการรับรองโดยเจ้าหน้าที่โนตารีพับลิก)
- 2.3. หนังสือสัญญาโอนสิทธิ (ไม่ต้องมีการรับรองโดยเจ้าหน้าที่โนตารีพับลิก)
- 2.4. คำแถลงแสดงความเป็นเจ้าของแบบผลิตภัณฑ์ (ไม่ต้องมีการรับรองโดยเจ้าหน้าที่โนตารีพับลิก)
- 2.5. คำขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้
 1. ชื่อ รายละเอียด คำบรรยาย และภาพของแบบผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ภาพของแบบผลิตภัณฑ์จะเป็นรูปเขียนหรือภาพถ่ายก็ได้ (สีหรือขาวดำ) ขนาด A 4
 2. รายละเอียดเกี่ยวกับแบบผลิตภัณฑ์ แบบกระชับและชัดเจน
 3. ข้อถ้อยสิทธิ ทั้งนี้ข้อถ้อยสิทธิจะขึ้นอยู่กับภาพแบบผลิตภัณฑ์ที่ยื่นขอจดทะเบียน

DEPARTMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY

3. การตรวจสอบคำขอ

จะมีการตรวจสอบคำขอเบื้องต้นในรูปแบบทั่วไป (Preliminary Examination) ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 2-3 เดือน ทั้งนี้จะไม่มีระบบตรวจสอบคำขอในเนื้อหาแต่อย่างใด นอกจากนี้จะมีการยื่นคำคัดค้านการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

4. การประกาศโฆษณา

จะมีการประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์โดยเปิดโอกาสให้สาธารณชนทั่วไปคัดค้านเป็นเวลา 3 เดือน

5. การรับจดทะเบียน

หากแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดและไม่มีการคัดค้านการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ก็จะดำเนินการออกสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์นั้นต่อไป

6. การขอถือสิทธิย้อนหลัง

ผู้ขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์สามารถขอถือสิทธิย้อนหลังในคำขอที่ยื่นในประเทศไทยได้ โดยต้องยื่นภายใน 6 เดือนนับจากวันที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์เป็นครั้งแรก ทั้งนี้เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการดำเนินการดังกล่าว คือ สำเนาคำขอที่ยื่นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ออกโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา และรับรองโดยกระทรวงการต่างประเทศ

7. การคัดค้านได้แย้ง

สามารถยื่นคำคัดค้านได้ในระยะเวลา 3 เดือนที่มีการประกาศโฆษณาแบบผลิตภัณฑ์ โดยระยะเวลาดังกล่าวไม่สามารถขยายออกไปได้

ผู้ยื่นคำขอมีสิทธิโต้แย้งคำคัดค้านดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นคำโต้แย้งจะไม่สามารถขยายออกไปได้

ในกรณีผู้คัดค้านชนะ คำขอรับสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะถูกปฏิเสธ ทั้งนี้ผู้ยื่นคำขอมีสิทธิยื่นคำฟ้องต่อศาลเพื่อโต้แย้งคำวินิจฉัยดังกล่าวได้

8. การอุทธรณ์

ไม่มีระบบการอุทธรณ์

9. ค่าธรรมเนียมราชการรวมทั้งค่าบริการของสำนักงานตัวแทน

ค่าธรรมเนียมราชการอยู่ในส่วนท้ายของรายละเอียดนี้

10. ขั้นตอน/ระยะเวลา

กรุณาดูเอกสารแนบ

3. การบังคับใช้สิทธิ

1. การกระทำที่ถือเป็นการละเมิด

การทำซ้ำซึ่งแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับสิทธิบัตรไม่ว่าในในรูปแบบและขนาดใด ๆ การแจกจ่าย การขาย การนำเข้า การส่งออก ซึ่งแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความคุ้มครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

2. มาตรการในการเยียวยา

2.1 มาตรการในทางแพ่ง

1. มาตรการคุ้มครองชั่วคราว (Injunctive Relief)

เมื่อมีหลักฐานชัดเจนว่ามีผู้กระทำละเมิดหรือกำลังจะทำการละเมิดสิทธิของเจ้าของแบบผลิตภัณฑ์ เจ้าของสิทธิดังกล่าวสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอความคุ้มครองชั่วคราวได้โดยยื่นก่อน ขณะ หรือหลังจากมีการยื่นคำฟ้องต่อศาล

2. การเรียกร้องค่าเสียหาย

ผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการละเมิดได้โดยพิจารณาจาก ยอดขายลดลง การไม่ได้รับค่าสิทธิ ยอดขายประมาณการลดลง ยอดขายของผู้ละเมิด และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการบังคับใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์

2.2 มาตรการในทางอาญา

ผู้ทรงสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์สามารถทำหนังสือประกาศเตือนในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หรือส่งหนังสือเตือนไปยังผู้กระทำการละเมิด หากไม่มีการตอบกลับสามารถส่งหนังสือเตือนเป็นครั้งที่สองหรือครั้งที่สามได้ ในกรณีที่ยังคงไม่มีการตอบกลับก็สามารถแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจได้

3. กระบวนการ

1. ในคดีแพ่งสามารถดำเนินการโดยยื่นคำฟ้องต่อ Commercial Court
2. ในคดีอาญาสามารถดำเนินการโดยยื่นคำฟ้องต่อศาลแขวง

4. โทษ

จำคุกสูงสุดไม่เกิน 4 ปีและปรับไม่เกิน 30,000 เหรียญสหรัฐ

5. ข้อสังเกตการบังคับใช้สิทธิ เช่นในกรณีที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะ

-

4. การคุ้มครอง ณ จุดนำเข้า-ส่งออก*

ไม่มี

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบ/สำนักงานตัวแทน*

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

The Directorate General of Intellectual Property รับผิดชอบการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

1. The Directorate General of Intellectual Property Rights (DGIP)

Department of Justice and Human Rights

Jalan Daan Mogot Km. 24

Tangerang 15119

Tel.: (62.21) 552.49.92, 552.48.39

Fax: (62.21) 552.53.66

* แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ ตุลาคม พ.ศ. 2547

E-mail: djhaki@indosat.net.id
dgip@indosat.net.it

2. **The Indonesian National Police**

Jl. Trunojoyo No. 1

Kebayoran Baru

Jakarta Selatan

Phone: (62-21) 7218089

Facsimile: (62-21) 7260208

3. **The Public Prosecutors Office**

Jl. H.R. Rasuna Said No. 2

Jakarta Selatan

Phone: (62-21) 5254128

4. **The Commercial Court**

c/o The District Court of Central Jakarta

Jl. Gajah Mada No. 17

Jakarta Pusat

Phone: (62-21) 360228 / 3849675

2. **สำนักงานตัวแทน***

1. **Hadiputranto, Hadinoto & Partners**

The Jakarta Stock Exchange Building,

Tower II, 21st Floor,

Sudirman Central Business District,

Jalan Jendral Sudirman Kav. 52-53,

Jakarta 12910

Indonesia

Tel: 62 21 515 5090 / 5155091 / 5155092 / 5155093

Fax: 62 21 515 4840/515 4845 / 5155890 / 5154860 / 5154865

* แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ ตุลาคม พ.ศ. 2547

E-mail: Christine.Herawati@BAKERNET.com

2. Pacific Patent

11th Floor, Graha Niaga

JL Jend Sudirman Kav 58

Jakarta 12190

Indonesia

Tel: 62 21 250 5888

Fax: 62 21 250 5664/65

E-mail: pac86@indosat.net.id

Website: <http://www.pacificpatent.com>

3. Iman Sjahputra & Associates

Jl. Pangeran Jayakarta No. 117,

Komplek Duta Jayakarta Blok B-21

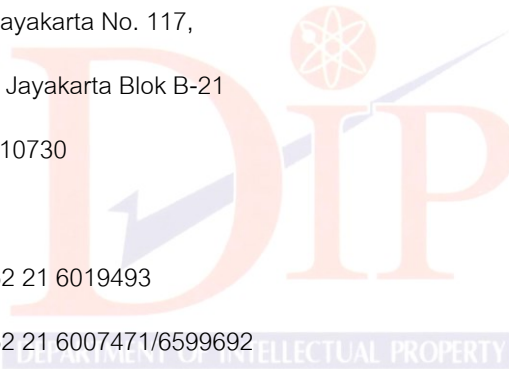
Jakarta Pusat 10730

Indonesia

Tel: 62 21 6019493

Fax: 62 21 6007471/6599692

E-mail: imansjah@idola.net.id

4. AFFA Intellectual Property Rights

Setiabudi Bldg. I,

4th Floor, Suites A3-4,

Jl. H. R. Rasuna Said Kav. 62,

Jakarta 12920

Indonesia

Tel: 62 21 5257368/69

Fax: 62 21 5257407/08

E-mail: affa@cbn.net.id

5. Amroos & Partners

Jalan Permata Hijau Raya B-29

Senayan, P.O. Box 2201

Jakarta 12210,

Indonesia

Tel: 62 21 549 3880

Fax: 62 21 548 2506

E-mail: amroos@rad.net.id

ค่าบริการและค่าธรรมเนียมราชการ

รายการ	ค่าธรรมเนียมราชการ (US\$)	ค่าบริการ (US\$)
1. การยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	100	650
2. การขอถือสิทธิย้อนหลัง	-	75
3. การคัดค้านคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	-	500 (ขั้นต่ำ)
4. การยื่นคำโต้แย้งคำคัดค้าน	-	500 (ขั้นต่ำ)
5. ค่าออกสิทธิบัตร	10	240
6. ค่าแปล (จากภาษาอังกฤษ-อินโดนีเซีย) ต่อ 200 คำ	-	35
7. ค่าพิมพ์		
- สำหรับ 10 หน้าแรก หน้าละ	-	10
- ในกรณีเกิน 10 หน้า คิดหน้าละ	-	8
8. รูปเขียน (ต่อแผ่น)	-	20
9. การตรวจค้น		
- จากหนังสือประกาศโฆษณาท้องถิ่น (ต่อเรื่อง)	30	470
10. การแต่งตั้งตัวแทน	-	200
11. การยื่นคำขอบันทึกการโอนสิทธิแบบผลิตภัณฑ์	25 (กรณีโอนคำขอ) 35 (กรณีโอนทะเบียน)	225
การเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการโอนสิทธิแบบผลิตภัณฑ์	-	400
12. การคัดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์จากทางราชการ	12.5	150
13. ขอคัดสำเนาแบบผลิตภัณฑ์จดทะเบียน (ต่อแผ่น)	1.5	5
14. การรับรองคำขอจดทะเบียนครั้งแรกในอินโดนีเซีย	25	150
15. การยื่นคำขอบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่อยู่	25 (กรณีคำขอ) 35 (กรณีทะเบียน)	225

FORMULIR PERMOHONAN PENDAFTARAN DESAIN INDUSTRI

Diisi oleh petugas

(15) Tanggal permohonan : _____
 (22) Tanggal Penerimaan : _____
 (11) Nomor Permohonan : _____

Dengan ini Saya / Kami ¹⁾ (71) Nama Pemohon : _____ (86) Warga Negara : _____ Alamat ²⁾ : _____ Telepon/Fax : _____ NPWP : _____	Diisi oleh petugas ()
Mengajukan permohonan pendaftaran Desain Industri	
Melalui/tidak melalui ⁷⁾ Konsultan HaKI (74) Nama Konsultan HaKI : _____ Alamat ²⁾ : _____ Nama Badan Hukum ³⁾ : _____ Alamat Badan Hukum : _____ Nomor Konsultan HaKI : _____ Alamat E-mail : _____ Telepon/Fax : _____	()
(54) Judul Desain Industri : _____	()
Tanggal dan tempat pertama kali Desain Industri tersebut diumumkan : _____	
(72) Nama dan kewarganegaraan Pendesain-pendesainnya ⁴⁾	()
Permohonan pendaftaran Desain Industri ini diajukan dengan/tidak dengan ⁷⁾ hak prioritas (30) : _____	()
(33) Negara (32) Tanggal penerimaan permohonan pertama kali (31) Nomor prioritas	()

(51) Kelas Desain Industri (<i>Kelas Locarno</i>) :	
Bersama ini Saya/Kami lampirkan ⁵⁾ :	
1(satu) rangkap :	
() Surat Kuasa	()
() Surat pernyataan pengalihan hak atas Desain Industri	()
() Bukti pemilikan hak atas Desain Industri	()
() Bukti Prioritas dan terjemahannya	()
() Dokumen (permohonan) Desain Industri dengan prioritas dan terjemahannya	()
() Dokumen Lain (sebutkan) :	()
3 (tiga) rangkap	
() Uraian Desain Industri atau keterangan gambar	()
() Contoh fisik	()
() Gambar-gambar atau foto-foto Desain industri(sebutkan jumlahnya)	()

Demikian permohonan ini saya/kami ajukan untuk dapat diproses lebih lanjut.

Yang mengajukan permohonan
Desain Industri⁶⁾

(.....)

K e t e r a n g a n :

- 1) Jika lebih dari satu orang pemohon, cukup satu saja yang dicantumkan dalam formulir ini sedangkan lainnya harap ditulis pada lampiran tambahan.
- 2) Alamat surat menyurat.
- 3) Jika Konsultan HaKI atau kuasa yang ditunjuk sesuai ketentuan yang berlaku, yang bekerja pada badan hukum tertentu dan bergerak di bidang HaKI, maka sebutkan nama badan hukum yang bersangkutan.
- 4) Jika lebih dari ruang yang disediakan agar ditulis pada lampiran tambahan.
- 5) Berilah tanda silang pada jenis dokumen yang Saudara lampirkan.
- 6) Jika permohonan Desain Industri diajukan oleh:
 - Lebih dari satu orang, maka satu orang ditunjuk oleh kelompok/group sebagai pemohon.
 - Konsultan HaKI atau kuasa, yang berhak menandatangani adalah konsultan yang terdaftar di Kantor HaKI atau kuasa yang ditetapkan sesuai dengan ketentuan yang berlaku.

*) Coret yang tidak perlu